

UNIVERZITET U SARAJEVU
MEDICINSKI FAKULTET

UPUTSTVO ZA PISANJE DIPLOMSKOG RADA

Sarajevo, 2011. godine

Ovo Uputstvo je u skladu sa odredbama Pravilnika o postupku polaganja diplomskog ispita na Medicinskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu. U članu broj 3. navedenog Pravilnika određeno je da se «diplomski ispit sastoji iz odbrane diplomskog rada», a da «tema diplomskog rada može biti iz svake matične oblasti-predmeta za koje je Fakultet matičan, prema važećem nastavnom planu i programu». Teme diplomskih radova su u skladu sa nastavnim programima matičnih predkliničkih, kliničkih i javno-zdravstvenih medicinskih predmeta, a definirane su kao teme koje podrazumijevaju stručni i/ili praktični, kao i eksperimentalni dio.

Ovim Uputstvom se definira oblikovanje diplomskog rada u cilju ujednačavanja formalnog izgleda i načina pisanja diplomskog rada (pojedinih poglavlja, načina pisanja, prikazivanja podataka i korištenja elementarnih informatičkih znanja stečenih u toku studija).

Diplomski rad je stručni rad kojim student pokazuje:

- . Sposobnost integriranja znanja stečenog tokom studija u obradi zadane teme
- . Osposobljenost i samostalnost kandidata za stručnoistraživački rad i/ili rješavanje određenih medicinskih problema
- . Osposobljenost za kontinuiranu edukaciju i samoedukaciju

Diplomski rad u definitivnoj verziji sadrži određene dijelove (poglavlja) koji moraju biti identični za sve diplomske radove.

NASLOVNA STRANICA diplomskog rada ispisuje se prema priloženom uzorku.

Na narednoj stranici ispisuju se podaci o:

- . Mentoru diplomskog rada (akademska titula ime i prezime),
- . Mjestu gdje je diplomski rad realiziran (institut, klinika, katedra, laboratorija i sl.),
- . Imena osoba koje su eventualno dale doprinos u tehničkoj izradi rada i
- . Eventualne zahvale

Nakon toga slijedi **SADRŽAJ RADA** s popisom naslova i numeracije poglavlja i podpoglavlja i brojevima stranica na kojima započinju. Sadržaj rada mora biti sistematično i strukturno pripremljen i podijeljen u poglavlja onako kako su napisana.

Sadržaj, odnosno manuskript diplomskog rada potrebno je sistematično i strukturno prilagoditi suvremenom dizajnu pisanja stručnog rada. To podrazumijeva sistematizaciju sadržaja rada u odgovarajuća poglavlja, koja su:

Sažetak na bosanskom jeziku (maksimalno 1. stranica)

Sažetak na engleskom jeziku (maksimalno 1. stranica)

1. Uvod
  - 1.a Formulacija problema
  - 1.b Definicija problema
2. Ciljevi istraživanja
3. Hipoteze
4. Materijal (ispitanici) i metode
5. Rezultati istraživanja
6. Diskusija
7. Zaključci
8. Pregled literature

Unutar svakog poglavlja mogu se prema potrebi, korištenjem podnaslova, označavati dijelove cjeline (1.Uvod, 1.1. Historijat,1.1.1. Pregled dosadašnjih istraživanja itd.).

1. UVOD

Uvod je dio Diplomskog rada koji čitaocu treba da pruži osnovne podatke o temi koja je realizirana kroz sam rad. Uvod sadrži definirane osnove spoznaje o problemu koji se istražuje, njegovom historijatu, medicinskom značaju i aktualnim medicinskim spoznajama o pristupu i razrješavanju

datog problema. Uvodni dio treba da sadrži **definiciju problema**, kao i **formulaciju problema** koji se istražuje. Kod eksperimentalnih i kliničkih istraživanja potrebno je navesti i **cilj (ciljeve) istraživanja**, kao i **hipoteze (pretpostavke) s kojima se ulazi u istraživanje**. Uvod može imati najviše 20% od ukupnog broja stranica Diplomskog rada.

2. MATERIJAL (ISPITANICI) I METODE

Ovo poglavlje ima dva osnovna segmenta. U prvom segmentu se kod kliničkih istraživanja daje detaljan prikaz ispitanika (najčešće pacijenata) koji su uključeni u istraživanje. Prikazuje se ukupan broj ispitanika, njihova podjela na određene grupe (tretirane, odnosno terapijske grupe i kontrolna grupa), kao i način odabira pacijenata, kriterijumi za njihovo uključivanje, kao i kriteriji za eventualno isključivanje pacijenata tokom istraživanja. Kod laboratorijsko-eksperimentalnih istraživanja daje se prikaz grupa korištenih eksperimentalnih životinja.

Drugi dio ovog poglavlja odnosi se na deskripciju korištenih metoda tokom realizacije Diplomskog rada. Treba dati prikaz (opis) originalnih ili modifikaciju poznatih metoda korištenih u istraživanju. Metodu treba opisati tako da se omogući prosuđivanje metode s obzirom na njenu adekvatnost, tačnost, reproducibilnost i pouzdanost. U kliničko-epidemiološkim studijama potrebno je definirati i tip provedenog kliničkog istraživanja (prospektivni, retrospektivni, deskriptivni, komparativni, kontrolirani).

Potrebno je opisati glavne karakteristike provedenog istraživanja, opisati uzorak koji se ispituje (randomizacija, dvostruko slijepi pokus, unakrsno testiranje), standardne vrijednosti za testove i sl. U ovom poglavlju neophodno je taksativno navesti parametre koji se prate, odnosno kontroliraju tokom istraživanja.

Kod terapijskih kliničkih istraživanja opisuju se i načini, metode, trajanje uzimanja ispitivanog lijeka (lijekova). Kada se međusobno porede terapijski efekti pojedinih lijekova, navodi se njihovo generičko ime, a ne zaštićeni naziv lijeka.

3. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

U ovom poglavlju navode se glavni rezultati rada dobiveni tokom realizacije. Kod prikazivanja rezultata neophodno je označiti interval njihovog odstupanja i nivo njihove statističke relevantnosti. U komparativnim studijama se interval odstupanja mora odnositi na razlike među grupama. Rezultati istraživanja se prikazuju na sistematičan način po definiranom redoslijedu praćenja parametara istraživanja koji su definirani u prethodnom poglavlju.

Rezultati se prikazuju tabelarno ili grafički, kao i korištenjem odgovarajućih slika.

Svaka tabela se označava rednim brojem. Svaka tabela treba da sadrži: Naslov tabele što tabela prikazuje, kao i obrazloženje iskazanih tabelarnih vrijednosti.

Grafički prikazi (grafikoni), kao i prezentirane slike moraju biti čiste i kontrastne. Tekst treba da bude vidljiv i razumljiv. Grafikoni i slike trebaju također da imaju odgovarajući naslov.

Slike, sheme, tabele i dijagrame treba inkorporirati u rad što bliže tekstu koji se na njih poziva.

4. DISKUSIJA

Diskusija predstavlja najznačajniji dio Diplomskog rada. Globalno posmatrajući, ovo poglavlje se sastoji iz tri osnovna dijela.

U prvom dijelu diskusije se daje rezime postignutih rezultata istraživane teme. Uglavnom se promoviraju najznačajniji rezultati do kojih se došlo tokom istraživanja.

Drugi segment ovog poglavlja sadrži upoređivanje vlastitih rezultata i spoznaja sa rezultatima drugih autora do kojih se došlo studiranjem literature. Ukoliko su rezultati vlastitog istraživanja sukladni sa već poznatim rezultatima iz literature, onda je dovoljna konstatacija istog. Ako se rezultati vlastitog istraživanja suštinski razlikuju od podataka iz literature, neophodno je dati moguće objašnjenje tih razlika.

Ovo poglavlje završava sa potvrdom zadatog cilja (ciljeva) ili postavljene hipoteze, odnosno njihovim negiranjem.

5. ZAKLJUČCI

Ovo poglavlje treba da bude kratko i da sadrži najbitnije činjenice do kojih se došlo pri izradi Diplomskog rada. Navodi se zaključak, odnosno zaključci, koji proizlaze iz podataka dobivenih tokom istraživanja. Najbolje je kada zaključci predstavljaju odgovore na definisane ciljeve rada. Kod kliničkih tema treba navesti mogućnost eventualne aplikacije dobivenih rezultata istraživanja. U ovom poglavlju treba navesti kako afirmativne, tako i negirajuće zaključke.

6. PREGLED LITERATURE

Svaku iskazanu tvrdnju, saznanje ili misao treba potvrditi referencom. Reference u tekstu treba označiti po redoslijedu pojavljivanja, arapskim brojevima (1,2,3...). Reference se navode na način kako je to definisala Vankuverska nomenklatura.

Ukoliko se kasnije u tekstu Diplomskog rada pozivamo na iste reference, navodimo broj pod kojim je referenca navedena prilikom prvog spominjanja u tekstu. Navodi korišteni u tabelama i slikama označavaju se po redoslijedu pojavljivanja tabela i slika u tekstu. Kod citiranja više radova istog autora, svakoj referenci se dodijeli poseban broj, tako da se stariji radovi navode ranije.

Pregled literature se daje po rednim brojevima, a naslovi časopisa se skraćuju po pravilima koje određuje Index Medicus.

U pregledu literature treba koristiti samo one reference koje su u neposrednoj vezi sa temom koju obrađuje Diplomski rad. Citirane reference treba da su savremene, aktualne za istraživani problem i relevantne.

OBIM DIPLOMSKOG RADA

Obim Diplomskog rada ovisi o problemu koji je bio predmet istraživanja. U principu, Diplomski rad bi trebao da sadrži između 25 i 50 stranica standardnog formata, uključujući tekst, tabele, dijagrame, slike i priloge. Tekst Diplomskog rada treba pisati u trećem licu.

Stranica treba da sadrži 30 redaka uz veličinu slova 12 i normalni prored. Lijeva margina treba da bude 3 cm, desna margina 2 cm, Gornja i donja margina 2,5 cm. Preporučuje se pismo Times New Roman. Brojevi stranica trebaju se staviti uz donji desni rub.

Radovi se tehnički obrađuju na računaru, sa slikama, grafikonima, tabelama i literaturama. Rad se dostavlja u pisanoj formi, uvezan i ukoričen u šest primjeraka Službi za nastavu i NIR.

Prilog: Naslovna stranica

**UNIVERZITET U SARAJEVU
MEDICINSKI FAKULTET**

NASLOV RADA

- diplomski rad -

MENTOR

Zvanje, ime i prezime

KANDIDAT

Ime i prezime

Sarajevo, mjesec i godina